

#05

Bijlage:

Een rubric om zicht te krijgen op vakdidactische ontwikkeling

Auteurs: Eefje Smit (Hogeschool Utrecht),
Hanneke Tuithof
Tine Béneker (Universiteit Utrecht)

Bijlage A Rubric voor het expliciteren van vakdidactische kennis van aardrijkskundeleraren-in-opleiding (versie 3.2)

De items in deze rubric zijn te lezen als: 'hierbij valt te denken aan'

Elementen van vakdidactische kennis	De novice aardrijkskundeleraar-in-opleiding:	De advanced beginner aardrijkskundeleraar-in-opleiding:	De startbekwame (competent) aardrijkskundeleraar:	De proficient aardrijkskundeleraar:
Kennis van het curriculum en curriculumbewustzijn	- Overziet een paragraaf uit de lesmethode - Focus op begrippen	- Overziet een hoofdstuk uit de lesmethode - Legt relaties met eerder behandelde processen en begrippen - Focus op begrippen en relaties daartussen	- Wisselt volgorde van paragrafen om of slaat er een over op basis van eigen inzicht - Focus op begrippen én geografische werkwijzen - Is zich bewust van de curriculumopbouw van een leerjaar	- Heeft zicht op leerlijnen in het curriculum - Slaat een deel van de stof bewust over, selecteert, durft en verantwoordt - Heeft aandacht voor attitudedoelen
Kennis en vaardigheid van didactische strategieën	- Geeft uitleg met enige interactie en laat leerlingen daarna werken uit het werkboek - Legt een begrip één keer uit - Visualiseert: ondersteunt de uitleg met foto's, afbeeldingen of filmpjes.	- Concretiseert de lesstof: betreft actualiteiten, eigen omgeving of specifieke context - Doet alles zelf: onderwijsleergesprek, leraar is in de lead - Voegt (creatieve) werkvormen toe aan de uitleg	- Gebruikt meerdere representaties (verhaal, model, beeld etc.) - Helpt leerlingen bij het leren, door scaffolding, advanced organizers etc. - Rondt de les af en blikt terug op het geleerde.	- Varieert in onderdelen van de les, passend bij verschillen tussen leerlingen (differentieert) - Stemt strategie af op niveau, onderwerp (FG/SG) en passend bij eigen doelen met het schoolvak. - Werkt in toenemende mate inductief: laat leerlingen zelf (een misconception) ontdekken
Kennis van het leren van leerlingen	- Beschouwt de klas/groep leerlingen als één geheel met overwegend dezelfde leerlingkenmerken - Is gericht op datgene wat leerlingen leuk vinden	- Ziet verschillen tussen leerniveaus - Herkent wat leerlingen moeilijk vinden, maar weet nog niet altijd te handelen - Is zich bewust van begrippen die verwarring oproepen (erosie en verwerping)	- Ziet verschillen tussen klassen en tussen zwakke en sterke leerlingen - Herkent dat leerlingen iets niet begrijpen en probeert dan een andere strategie - Is beter in staat de les aan te laten sluiten bij de voorkennis van leerlingen.	- Ziet leerlingen als individu met eigen leerbehoeften - Anticipeert in het ontwerp op moeilijkheden of misconcepties van leerlingen. - Doet doelbewust 'onderzoek' naar misconcepten, voorkennis en interesses van leerlingen d.m.v. vragen, opdrachten, etc.
Doelen en overtuigingen ten aanzien van het schoolvak aardrijkskunde	- Heeft een impliciete visie op het schoolvak en deze is niet leidend in het lesontwerp 'Aardrijkskunde is leren over de wereld'	- Visie op het schoolvak wordt explicieter, maar is nog niet terug te zien in het lesontwerp - Kan uitleggen waarom aardrijkskunde waardevol is voor leerlingen	- Begint een eigen 'kleur' te geven aan de lessen: visie op het schoolvak is terug te zien in het lesontwerp - Ziet in dat aardrijkskunde leerlingen kennis en werkwijzen biedt om te redeneren over vraagstukken in de maatschappij	- Geeft een eigen 'kleur' aan de les: koppelt visie aan curriculumkeuzes en passende didactische strategieën. - Heeft zicht op het waarom van het schoolvak aardrijkskunde en maakt hierin onderscheid in leerniveaus
Kennis en vaardigheid van toetsing	- Helpt mee bij het afnemen en nakijken van een eenvoudige toets - Formatief handelen: Gaat ervan uit dat leerlingen met vragen komen als ze iets niet snappen - Vraagt of leerlingen het begrepen hebben.	- Past een bestaande toets aan - Kijkt een toets na - Formatief handelen: Achterhaalt klassikaal of leerlingen iets begrepen hebben - Zet formatief handelen instrumenteel in: Kahoot, exit tickets etc.	- Analyseert een toets om veel voorkomende fouten en misconcepten te achterhalen - Maakt zelf een valide (niet schriftelijke) toets - Formatief handelen: Handelt gericht formatief: controleert het begrip van alle leerlingen en denkt na over vervolgvragen	- Ontwerpt de toetsen van een leerjaar - Toetst/evalueert specifieke geografische vaardigheden, bijvoorbeeld croquis. - Formatief handelen: Gebruikt meerdere manieren van formatief handelen en bouwt deze in in het ontwerp van de les
Vakdidactisch redeneren: onderbouwing van keuzes en beslissingen.	- Is gericht op een leuke les en een goede band met leerlingen - Blikt terug op procesverloop van de les: 'de les ging goed, de leerlingen waren rustig' - Doet de WB-er na.	- Is gericht op een leuke les met variatie in activiteiten - Is gericht op het uitvoeren van het voorbedachte lesplan en wijkt daar slechts beperkt vanaf	- Is gericht op datgene wat leerlingen moeilijk vinden en vindt het belangrijk hen daarin te ondersteunen - Bevraagt waarom iets 'moet' op een bepaalde manier - Reflecteert inhoudelijk op de les: 'mijn voorbeeld over begrip X werkte niet goed, volgende les probeer ik...'	- Constructive alignment tussen doelen, curriculumkeuzes en toetsing. - Maakt didactische keuzes op basis van eerder ervaringen met dit onderwerp - Koppelt praktijkervaringen aan didactische concepten (theorie)